MANIFESTAREA STĂRILOR EMOŢIONALE NEGATIVE LA DEŢINUŢI

Carolina CIUREL,

masterandă, anul II, Facultatea Psihologie, Științe ale Educației,
Sociologie și Asistență Socială

CZU: 159.942-058.56 Email:ciurel.carolina@mail.ru

În mediul penitenciar, stările emoționale negative sunt frecvente și adesea cronice, având un impact profund asupra sănătății mintale a persoanelor private de libertate. Studiul de față analizează modul în care aceste trăiri afective – precum anxietatea, ostilitatea, vinovăția sau frustrarea – se manifestă și diferă în funcție de tipul infracțiunii comise. Datele obținute în cadrul cercetării evidențiază profiluri emoționale distincte în rândul deținuților, argumentând necesitatea unor intervenții psihologice personalizate, orientate spre diminuarea disfuncționalității afective și sprijinirea reabilitării.

Emoțiile constituie un aspect fundamental al vieții psihice, reflectând adaptarea individului la mediul înconjurător. În închisoare însă, emoțiile tind să fie suprimate, ignorate sau denaturate. Lipsa libertății, izolarea socială, supravegherea constantă și condițiile de trai inadecvate contribuie la dezvoltarea unei game largi de trăiri negative. Acestea includ anxietatea, frustrarea, ostilitatea latentă, depresia și un sentiment persistent de neputință [1;2].

Cercetările recente evidențiază faptul că deținuții se confruntă frecvent cu stres cronic, pierderea controlului asupra propriei vieți și lipsa unui sprijin emoțional stabil. În cazul în care aceste stări emoționale nu sunt gestionate corespunzător, ele pot conduce la tulburări psihice severe, comportamente auto-distructive sau recidivă. Studiile din Republica Moldova confirmă că majoritatea deținuților prezintă niveluri ridicate de afectivitate negativă, alimentate de suprapopularea penitenciarelor, lipsa resurselor și incertitudinea privind viitorul [3;4;6].

Problema cercetării, constă în faptul că stările emoționale negative ale persoanelor private de libertate constituie una dintre cele mai importante provocări ale psihologiei penitenciare contemporane, întrucât influențează semnificativ echilibrul psihologic, comportamentul adaptativ și potențialul de reabilitare al deținuților. Privarea de libertate, condițiile restrictive și relațiile tensionate din mediul carceral contribuie la amplificarea trăirilor disfuncționale precum anxietatea, furia, vinovăția, frustrarea sau ostilitatea. În acest context, se impune o analiză riguroasă a modului în care aceste emoții se manifestă în funcție de particularitățile comportamentului infracțional, cu accent pe tipul infracțiunii comise, pentru a fundamenta intervenții psihologice eficiente și adaptate realităților penitenciare. Problematică rămâne și absența unor

intervenții structurate de diminuare a stărilor emoționale negative, capabile să sprijine procesul de resocializare și reintegrare a deținuților.

Scopul principal al prezentei cercetări constă în investigarea manifestării stărilor emoționale negative la deținuți, în funcție de tipul infracțiunii comise, și evidențierea diferențelor semnificative între profilurile emoționale ale acestora. Totodată, studiul își propune să contribuie la dezvoltarea intervențiilor psihologice în mediul penitenciar prin elaborarea unui program de intervenție orientat spre diminuarea emoțiilor negative, care, deși nu a fost aplicat în cadrul cercetării curente, oferă un cadru teoretico-aplicativ valoros pentru implementări viitoare. Profilul psiho-emoțional al deținuților în funcție de tipul infracțiunii. În cadrul cercetării analizate, realizată într-un penitenciar din Republica Moldova, au fost evaluate 58 de persoane condamnate pentru infracțiuni variate (furt, violență sexuală, trafic de droguri, omor etc.). Instrumentele utilizate au inclus Scala Emoțiilor Diferențiale, Chestionarul de ostilitate W. Cook – D. Medley, Testul STAI și autoevaluări psihice după Eysenck[5;7].Rezultatele au evidențiat două profiluri distincte:

- **Profilul reactiv-emoțional**, caracterizat prin anxietate crescută, instabilitate afectivă, vinovăție și suferință psihică. Acest profil este frecvent asociat infracțiunilor cu componentă afectivă (omor, violență domestică).
- **Profilul ostil-cognitiv**, dominat de cinism, rigiditate, afectivitate reprimată și agresivitate latentă. Este tipic în cazul infracțiunilor organizate sau al celor economice.

Analizele statistice au demonstrat existența unor diferențe semnificative între tipurile de infracțiuni și stările emoționale dominante. Deținuții implicați în infracțiuni violente prezintă anxietate mai accentuată, în timp ce cei care au comis fraude sau trafic tind să manifeste ostilitate rece și autoreglare afectivă scăzută.

Diminuarea stărilor emoționale negative este esențială atât pentru bunăstarea deținuților, cât și pentru securitatea penitenciarului. Cercetarea propune un program de intervenție psihologică structurat în 10 ședințe, bazat pe tehnici cognitiv-comportamentale, ce urmărește dezvoltarea autoreglării emoționale, restructurarea cognitivă și consolidarea emoțiilor pozitive precum interesul și bucuria.Intervențiile bine calibrate pot reduce semnificativ anxietatea, ostilitatea și depresia, îmbunătățind climatul relațional în cadrul instituției și crescând eficiența programelor de reabilitare. Mai mult, reducerea afectivității negative se corelează cu un risc mai mic de recidivă și o mai bună reintegrare în comunitate după eliberare[3;5;7].

Concluzionând am putea spune că mediul penitenciar are un impact profund asupra echilibrului emoțional al persoanelor private de libertate. Stările afective negative nu reprezintă doar o reacție la contextul carceral, ci devin parte integrantă a vieții interioare a deținuților, influențând comportamentele, motivația și adaptabilitatea acestora. Studiul analizat demonstrează importanța diferențierii emoțiilor în funcție de profilul infracțional, oferind un cadru teoretico-aplicativ util pentru personalizarea intervențiilor psihologice în penitenciare.Investiția în sănătatea mintală a deținuților nu este doar un act umanitar, ci o strategie esențială pentru reducerea recidivei și

pentru construirea unui sistem corecțional echitabil și eficient. Viitoarele cercetări ar trebui să extindă această direcție, testând programele de intervenție propuse și evaluând impactul lor pe termen lung asupra reintegrării sociale.

Referințe:

1. Bubuioc L., Diţa M. Impactul detenției asupra sănătății mintale și reabilitarea psihoemoțională a ex-deținuților. In: Interuniversitaria, Ed. 20, 18 aprilie 2023, Bălți. Bălți: Universitatea de Stat „Alecu Russo" din Bălți, 2024, Ediția 20, Vol.3, p. 50-55.
2. Butoi I.-M., Butoi T. Psihologia judiciară. Bucureşti: Editura Fundaţiei România de Mâine, 2003.
3. Canţer N. Analiza programelor de resocializare a deținuților în mediul penitenciar. In: The contemporary issues of the socio-humanistic sciences, Ed. 6, 11-12 decembrie 2015, Chișinău. Chișinău: Editura ULIM, 2015, Ediția 6, Vol.2, p. 28-35.
4. Cerlat R., Cuciurcă E. Forme de manifestare a agresivității și relația acestora cu stima de sine la adolescenții din mediul penitenciar. In: Studia Universitatis Moldaviae (Seria Științe ale Educației), 2020, nr. 5(135), p. 134-139.
5. Gillihan S. J. Terapia cognitiv-comportamentala pe înțelesul tuturor: 10 strategii pentru gestionarea anxietății, depresiei, furiei, panicii si grijilor. Trad. Melnicu R. București: Ed. Litera, 2022.
6. Neacșu I. Educația emoțională. Fundamente teoretice și aplicații practice. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2004.
7. Țurcan S., Țurcan C. Servicii sociale şi psihologice acordate deţinuţilor în penitenciar . In: Psihologie, revista ştiinţifico-practică, 2013, nr. 2, p. 52-58.

Recomandat
***Ana TARNOVSCHI,** dr. conf. univ.*